

«Впровадження методів ейдетики у навчально-виховний процес дітей з особливими освітніми потребами».

Діяльність кафедри педагогіки та психології на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо удосконалення психологічної компетентності учителя змістовно може бути представлена у вигляді сукупності блоків:

1. ««Я» в контексті професії», тобто педагогу необхідно освоїти психологічну інформацію, що описує індивідуально-психологічну своєрідність людини, навчитися співвідносити свою індивідуальність із змістом образу ідеального професіонала;

2. «Я-учень», тобто професійне збагачення педагога відбувається за рахунок засвоєння психологічних знань про закони і закономірності розвитку учня, комунікативного, інтерактивного і соціально-перцептивного рівня взаємодії в педагогічному процесі і розширення індивідуального досвіду побудови конструктивного педагогічної взаємодії.

Найбільш ефективним способом формування даного блоку є, на нашу думку, розширене використання соціально-психологічного тренінгу як форми організації навчальної діяльності.

3. «Я-навчальний предмет». На рівні цього блоку розвиток відбувається за рахунок збагачення когнітивної сфери учителя способами вирішення творчих педагогічних завдань, спрямованих на конструювання фасилітуючих творчий потенціал учнів систем представлення навчальної інформації і актуалізуючи психологічні механізми, що забезпечують самостійну творчу діяльність учнів із засвоєння навчального предмета.

Література

1. Горкуненко П. Формування професійної компетентності викладача педагогічного вищого навчального закладу I–II рівнів акредитації в контексті загальноєвропейської інтеграції [Електронний ресурс] // Нова педагогічна думка. – 2010. – №1. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1/Gorkunen.pdf

2. Громкова М. Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности: учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – 415 с.

3. Дубчак О, Покладова В, Стефаненко Н. Психологічні умови формування "гнучкої" особистості // Нові напрямки творчого розвитку особистості школяра. Матеріали доповідей та повідомлень науково-практичної конференції. – К.: 2004. – С. 20–21.

4. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. – М., 1990. – 190 с.

5. Мачинська Н. І. Психологічна компетентність – необхідна складова професійної компетентності майбутнього фахівця / Н. І. Мачинська // Інженерні та освітні технології в електротехнічних і комп'ютерних системах. – 2013. – № 1. – С. 123-128.

6. Ситарова В. А. Дидактика: пособие для практических занятий: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. А. Слостенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 352 с.

7. Первутинский В. Г. Современные подходы к развитию профессиональной компетентности студентов: монография. – СПб., 2002.

УДК 37.091.33:159.9-051

Данік Н. А.

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ

Психологічна культура педагога – складне поняття, яке включає в себе сукупність знань з психології, вміння використовувати ці знання на практиці, а також

здатність педагога спостерігати за поведінкою дитини, її душевним станом, рівнем розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольовою сферою, рисами характеру; вмінням орієнтуватися в різних педагогічних ситуаціях, оцінювати їх, підбирати способи спілкування з дитиною та колективом учнів.

За А. Б. Орловим, справжня професійна психологічна культура педагога передбачає культуру його переконань, переживань, уявлень і впливів, яка проявляється у відношенні і до самого себе, і до учнів.

Психологічна культура вчителя немислима без культури почуттів, без емоційно-вольової сфери його особистості. Остання передбачає здатність любити, свідомо керувати своїми емоціями, регулювати свої дії і поведінку, володіти собою, створювати позитивний емоційний настрій та сприятливий психологічний клімат, розуміти почуття учня (емпатія) тощо. Окремі фахівці надають сформованості емпатії особливого значення, вважаючи цю якість одним із засобів не тільки пізнання, а й вміння проникнути в психіку іншої людини, співчувати їй. Емпатія це інтуїтивне пізнання іншого. Для такого пізнання характерне швидке визначення емоційного стану, намірів, думок сприйнятої особистості. В основі емпатії лежить висока чутливість до емоційного і фізичного стану іншої людини, а також високий розвиток сенсорної та емоційної сприйнятливості, глибокий і гнучкий розум. Вона виявляється не тільки в оцінці стану іншої людини, а й у співпереживанні. Співпереживаючи, людина глибше пізнає об'єкт. Здатність до емпатії необхідна всім педагогам.

Важливе значення в психологічній культурі особистості вчителя відводиться педагогічним здібностям і особистісним якостям педагога, які здатні забезпечити досягнення високих результатів у навчально-виховній діяльності, в стосунках та спілкуванні з дітьми.

Завдання вчителя в тому, щоб використати з досвіду інших усе те, що органічно притаманне його індивідуальності, у виробленні свого алгоритму. Формування творчої особистості вчителя неможливе без удосконалення його професіоналізму.

Однією з умов успішної діяльності вчителя є вивчення ним властивостей дитини та закономірностей її психічної діяльності. Спираючись на ці закономірності та властивості, вчитель має можливість обрати найраціональніші шляхи навчання і формування особистості у їх цілковитій єдності. Ефективність навчання школярів певною мірою залежить і від теоретичного, і практичного знання пізнавальних психічних процесів на різних етапах розвитку особистості.

Висока психологічна культура дає вчителю можливість компетентного вибору ефективних форм, методів, засобів навчання і виховання, що є запорукою успішного здійснення педагогічного процесу.

У XIX–XX ст. кожен учитель гімназії (класичної, реальної), користуючись досвідом старших колег, власним досвідом, статтями з газет і журналів, створював свою власну методіку викладання навчальних предметів, яка базувалася на загальних і спеціальних методах. У 20-х роках XX століття пошуки якихось нових, оригінальних методів навчання не увінчалися успіхом. Дидакти, учителі-практики повернулись до використання стандартних (класичних) методів. Методи навчання – це такі способи взаємопов'язаної діяльності тих, хто навчає і тих, хто навчається, які дають останнім змогу оволодівати соціальним досвідом і переосмислювати власний, сприяють визначенню найефективніших у конкретних умовах способів управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, спрямованою на досягнення мети навчання.